

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ VỊ TRÍ, VAI TRÒ CỦA NHÀ GIÁO: GIÁ TRỊ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN TRONG BỐI CẢNH GIÁO DỤC ĐẠI HỌC Ở NƯỚC TA HIỆN NAY

| MAI THỊ BÍCH NGỌC

Email: maiphuongngoc.edu@gmail.com
Trường Đại học Sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội

| LÊ THỊ VÂN LIÊM

Email: vanliemtdtt@gmail.com
Trường Đại học Sư phạm Thể dục thể thao Hà Nội

HO CHI MINH'S THOUGHT ON THE POSITION AND ROLE OF TEACHERS: THEORETICAL AND PRACTICAL VALUE IN THE CURRENT CONTEXT OF HIGHER EDUCATION IN OUR COUNTRY

TÓM TẮT ↔ ABSTRACT

Có thể nói, với vai trò là người kiến tạo tri thức, phát triển năng lực và phẩm chất cho sinh viên, đội ngũ giảng viên đã góp phần to lớn trong đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng được nhu cầu của xã hội. Trong nền giáo dục hiện nay, vị trí, vai trò, nhiệm vụ của người giảng viên đã có những sự thay đổi cơ bản để đáp ứng với yêu cầu đổi mới giáo dục ở bậc đại học. Trong bối cảnh đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của nhà giáo đặc biệt có giá trị lý luận và thực tiễn nhằm góp phần khẳng định, tôn vinh vị thế của nhà giáo nói chung – giảng viên đại học nói riêng, đồng thời đặt ra yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên như là một yêu cầu đột phá, một chiến lược trong phát triển nhà trường đại học hiện nay.

Từ khóa: Hồ Chí Minh, giáo dục đại học, giảng viên, giá trị lý luận và thực tiễn

It can be said that, with the role of creating knowledge and developing the capacity and qualities of students, the teaching staff has greatly contributed to training high-quality human resources to meet the needs of society. In today's education system, the position, role, and mission of lecturers have fundamentally changed to meet the requirements of educational innovation at the university level. In that context, Ho Chi Minh's thought on the position and role of teachers has special theoretical and practical value on the contribution of affirming and honoring the position of teachers in general - university lecturers in particular, at the same time raising the requirement to improve the quality of the teaching staff as a breakthrough requirement and a strategy for the university development nowadays.

Keywords: Ho Chi Minh, higher education, lecturers, theoretical and practical values

1. Đặt vấn đề

Trong xu thế toàn cầu hóa, với sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ, nhất là công nghệ thông tin đang giữ một vị trí đặc biệt quan trọng mọi lĩnh vực đã đưa thế giới bước sang một giai đoạn mới với sự phát triển của nền kinh tế tri thức. Theo đó, tư duy mới về giáo dục trong giai đoạn hiện nay cũng thể hiện rõ những nhận thức mới về vai trò của giáo dục: giáo dục – cơ chế giữ gìn và phát triển văn hóa; giáo dục – động lực phát triển kinh tế thông qua đào tạo nhân lực; giáo dục là thành phần của sự phát triển con người, chìa khóa để giải quyết các vấn đề xã hội” [1, tr.13]. Với tư tưởng chủ đạo “học tập suốt đời” là nền tảng để xây dựng mục tiêu “học để biết, học để làm, học để cùng nhau chung sống và học để làm người”

đã đặt ra yêu cầu cần phải có hệ thống giáo dục mềm dẻo, linh hoạt, đa dạng để tạo cơ hội học tập cho tất cả mọi người, tạo nên một xã hội học tập và học tập suốt đời. Trong bối cảnh đó đặt ra yêu cầu người thầy phải có những kỹ năng và năng lực mới, phải thay đổi phương pháp sư phạm để giải quyết các thách thức mới nhằm giúp người học đổi mới được với những thách thức trong tương lai. Người thầy cần có tư duy mới, những công cụ và kiến thức mới để thích nghi với điều kiện mới nhằm giúp người học đạt được những mục tiêu học mới. Những thay đổi của giáo dục (nhất là giáo dục đại học) và nhà trường trong bối cảnh mới đặt ra những yêu cầu mới đối với người thầy, đòi hỏi người thầy phải có những vị trí, vai trò mới trong sự nghiệp giáo dục và đào tạo. Hơn lúc nào

EDUCATION

hết, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của người thầy vẫn còn nguyên giá trị, nhất là trong giáo dục đại học ở nước ta hiện nay.

2. Nội dung

2.1. Tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của người thầy.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng vấn đề then chốt quyết định chất lượng giáo dục chính là đội ngũ những nhà giáo, cán bộ quản lý giáo dục. Thầy cô giáo mang trên mình trách nhiệm truyền bá cho thế hệ trẻ lý tưởng đạo đức cách mạng, hệ thống các giá trị văn hóa & tinh thần văn hóa của dân tộc và nhân loại; bồi dưỡng cho người học những phẩm chất cao quý và năng lực sáng tạo phù hợp với sự phát triển và tiến bộ của xã hội. Nói chuyện với cán bộ, giảng viên trường Đại học Sư phạm Hà Nội (ngày 21-10-1964), Người nhấn mạnh: "Người thầy giáo tốt - thầy giáo xứng đáng là thầy giáo - là người vẻ vang nhất. Dù tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy giáo tốt là những anh hùng vô danh. Đây là một điều rất vẻ vang. Nếu không có thầy giáo dạy dỗ cho con em nhân dân, thì làm sao mà xây dựng chủ nghĩa xã hội được" [13, tr.402-403].

Khi bàn về vị trí, vai trò của nhà giáo, Người thể hiện rất rõ sự ghi nhận, đánh giá cao và động viên đối với đội ngũ những người làm công tác sư phạm. Cụ thể:

2.1.1. Nhà giáo – chiến sĩ - người dẫn đường đầy tâm huyết và máu mủ.

Nền giáo dục mới ở Việt Nam được xác lập sau cách mạng tháng Tám năm 1945. Trong bối cảnh lịch sử đó, theo Người, nhà giáo phải trở thành người chiến sĩ trên mặt trận giáo dục. Sự nghiệp giáo dục của người thầy phải có quan hệ gắn bó mật thiết và nằm trong sự nghiệp cách mạng chung của cả dân tộc; người thầy giữ vị trí trung tâm, quyết định đến sự vận hành của cả hệ thống giáo dục: "Không có thầy giáo thì không có giáo dục... không có giáo dục, không có cán bộ thì cũng không nói gì đến kinh tế, văn hóa" [10, tr. 345]. Mục đích của việc dạy học là vì nhân dân, vì sự bảo tồn và phát triển của dân tộc. Do đó, người thầy luôn phải đặt lợi ích của Tổ quốc, của nhân dân làm mục tiêu phụng sự. Người thầy phải trở thành người dẫn đường đi tắt các thế hệ học trò vững tin vào con đường mà Đảng và nhân dân ta đã lựa chọn đó là: Độc lập dân tộc và chủ nghĩa xã hội. Vì thế, mỗi nhà giáo phải đặt lợi ích của đất nước, của nhà trường lên trên lợi ích của cá nhân "Cô giáo, thầy giáo trong chế độ ta cần phải góp phần vào công cuộc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Đây là đạo đức cách mạng" [13, tr.403]. Họ phải là những người chiến sĩ trên mặt trận giáo dục – có vai trò tiên quyết trong việc giúp người học tin tưởng và phấn đấu vì mục tiêu chung của dân tộc. Đây là trọng trách lớn, là sứ mệnh của nhà giáo trong việc tạo dựng những con người có

tư duy độc lập, dẫn thân vì khát vọng tươi sáng của cá nhân, của đất nước, của nhân loại.

Khi bàn về vai trò của người thầy trong chế độ xã hội mới, Hồ Chí Minh đã bổ sung thêm các cơ sở lý luận mới và cho rằng nhà giáo "trực tiếp làm nhiệm vụ: Đào tạo những công dân tốt, những cán bộ tốt sau này, góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội, làm cho miền Bắc vững mạnh thành hậu thuẫn cho cuộc đấu tranh thống nhất nước nhà" [12, tr.271]. Vai trò của nhà giáo là vấn đề tất yếu, khách quan. Vì vậy, cần tạo động lực sư phạm giúp nhà giáo hoàn thành sứ mệnh "khai sáng" của giáo dục.

2.1.2 Nhà giáo – người bạn lớn - người đồng hành tận tâm của học trò trên con đường kiếm tìm tri thức và lẽ sống.

Nhà trường là nơi con người được giáo dục cả về tri thức lẫn đạo lý nên sự nghiệp "trồng người" quan trọng bao nhiêu thì vai trò của nhà trường, của "người trồng" quan trọng bấy nhiêu. Hồ Chí Minh chỉ rõ, nhà trường xã hội chủ nghĩa là nhà trường "Học đi với lao động, lý luận đi với thực hành, cần cù đi với tiết kiệm" [11, tr.594]. Quan niệm trên của Hồ Chí Minh chính là chỉ dẫn để những người làm công tác sư phạm hiểu, có nhận thức đúng và lấy đó làm căn cứ để xây dựng và vận hành nguyên lý lao động sư phạm của bản thân. Người chỉ rõ "Ồc những người trẻ tuổi trong sạch như một tấm lụa trắng. Nhuộm xanh thì nó sẽ xanh. Nhuộm đỏ thì nó sẽ đỏ" [7, tr. 120]. Là người "khai tâm, khai trí" cho học trò và trực tiếp làm công tác bồi dưỡng thế hệ kế cận, người thầy thực hiện vai trò kép: dạy chữ - dạy người, truyền đạt – lắng nghe và thấu hiểu, người chỉ đường - người đồng hành tận tâm trên con đường kiếm tìm tri thức và lẽ sống của nhiều thế hệ học trò. Vì thế, nhà giáo phải tinh tế trong việc nắm bắt tâm lý, năng lực của người học để "kích hoạt" trong họ cảm hứng học tập và cách học phù hợp. Từ đây, Người yêu cầu:

Một là, nhà giáo phải giúp người học phát triển toàn diện về đức, trí, thể, mỹ; trong đó lấy đức làm gốc. Nhà giáo có nghĩa vụ kiên trì uốn nắn và giáo dục đạo đức cho học trò, phải "dạy cho học trò biết yêu nước, thương nòi. Phải dạy cho họ có chí tự lập, tự cường, quyết không chịu thua kém ai, quyết không chịu làm nô lệ" [7, tr.120]; phải cho họ lòng yêu lao động, ý thức phục vụ nhân dân, tinh thần hiến dâng cho Tổ quốc. Hồ Chí Minh căn dặn: "Học không bao giờ cùng. Học mãi để tiến bộ mãi. Càng tiến bộ, càng thấy phải học thêm" [8, tr.61]. Một người thầy tốt phải truyền được nhiệt huyết, cảm hứng, phương pháp tự học để người học có thể tự tiếp cận tri thức trong suốt cuộc đời. Như vậy, nhà giáo trong nền giáo dục dân chủ vừa tốt công tác đào tạo công dân mới, vừa phát triển năng lực sẵn có của người học; tức là phải thực hiện mục tiêu "kép".

EDUCATION

Hai là, nhà giáo phải thường xuyên tự đổi mới phương pháp giảng dạy, phải nắm vững nghiệp vụ sư phạm. Từ mục đích của việc học là để “hành”, người thầy phải dạy cho học trò ý thức và năng lực gắn với thực tiễn. Người thầy luôn phải nhuần nhuyễn các nguyên tắc của khoa học giáo dục: cách dạy phải phù hợp với đối tượng, phải đổi mới phương pháp, phải “dạy dần dần từ ít đến nhiều, từ dễ đến khó, từ thấp đến cao” [9, tr.467], phải dạy “bản chất của vấn đề”, “dạy sao cho học sinh mau hiểu, mau nhớ, lý luận đi với thực hành” [10, tr.389]. Trong quá trình dạy và học, người thầy phải chú trọng phát triển óc sáng tạo của người học, phải “tránh lối dạy nhồi sọ” [13, tr.746]; người học phải tránh lối “học gạo, học vẹt”; đặc biệt “phải nêu cao tác phong độc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng. Đọc tài liệu thì phải đào sâu hiểu kỹ, không tin một cách mù quáng từng câu một trong sách, có vấn đề chưa thông suốt thì mạnh dạn đề ra và thảo luận cho vỡ lẽ” [11, tr.98]. Đối với người thầy ở bậc đại học, yêu cầu này đặc biệt quan trọng vì “sản phẩm” của họ khi ra trường phải đủ năng lực làm việc độc lập như một trí thức thực thụ.

Ba là, nhà giáo phải có đức yêu thương học trò và yêu nghề thực sự. Đây là phẩm chất bắt buộc đối với mỗi người làm công tác sư phạm. Người thầy không chỉ là người dạy chữ, dạy kiến thức, mà còn phải dạy đạo lý làm người. Do đó, đòi hỏi người giáo viên vừa phải có tài, vừa phải có tâm, có trách nhiệm với nghề nghiệp; phải coi việc được đứng trên bục giảng đào tạo ra những con người đáp ứng được yêu cầu, sự nghiệp cách mạng là nhiệm vụ hàng đầu, là một niềm hạnh phúc chứ không phải chỉ coi đó là một “cái nghề” như bao nghề đơn thuần rồi làm qua loa, đại khái cho xong công việc.

Sự nghiệp “trồng người” là sự nghiệp cao cả, lâu dài, nhiều thử thách, chông gai. “Nghề thầy giáo là rất quan trọng, rất là vẻ vang...” [2]. Chỉ khi người thầy có đức dày - trí sáng - lòng trong mới có thể vượt qua được những thử thách của nghề nghiệp và trở thành người bạn lớn - người đồng hành tin yêu thực sự của học trò trên con đường tìm kiếm tri thức và lẽ sống.

2.1.3 Nhà giáo – tấm gương sáng về đạo đức và trí tuệ có sức hấp dẫn và lan tỏa mạnh mẽ đến các thế hệ học trò.

Hồ Chí Minh từng khẳng định: “Một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền” [6, tr.284]. Tấm gương nhà giáo có ảnh hưởng rất lớn đối với các thế hệ học trò. Sự gương mẫu của nhà giáo ảnh hưởng lớn đến sự phát triển tâm hồn và trí tuệ của học trò. Người chỉ rõ “không những phải có tri thức phổ thông mà phải có đạo đức cách mạng. Có tài phải có đức” [10, tr.345]. Theo đó, nhà giáo phải bồi dưỡng cho mình lý tưởng nghề nghiệp, chuyên môn vững vàng đồng thời phải tự

trau dồi - được trau dồi đạo đức sư phạm, đạo đức cách mạng và phải vận dụng trong công việc hàng ngày. Người thầy phải là hiện thân của tri thức, học vấn và đạo đức, phải gương mẫu từ lời nói đến việc làm. Quan điểm này của Người vừa là sự định hướng, vừa là yêu cầu để mỗi nhà giáo tự rèn đức, luyện tài trong quá trình thực hiện sứ mệnh “trồng người”.

Tự chung lại, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của người thầy chính là kim chỉ nam cho nền giáo dục trong bối cảnh kháng chiến – kiến quốc, đồng thời góp phần đào tạo những thế hệ nhà giáo mẫu mực, gao cội đầy tâm huyết và trí tuệ cho ngành giáo dục nước nhà thế kỷ XX, đồng thời đặt nền móng vững chắc cho sự phát triển của giáo dục Việt Nam trong thời kỳ đổi mới và hội nhập.

2.2. Giá trị lý luận và thực tiễn của tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của nhà giáo trong đổi mới giáo dục bậc đại học ở nước ta hiện nay.

2.2.1. Giá trị lý luận

Quá trình xây dựng đất nước, thắm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng và Nhà nước đã nhận thức rõ vị trí, vai trò, phẩm chất đạo đức và năng lực chuyên môn của nhà giáo trong sự nghiệp cách mạng và trong công cuộc đổi mới của đất nước ta. Đây là cơ sở lý luận quan trọng để Đảng và nhà nước ta hoạch định chiến lược giáo dục trong đó có giáo dục đại học và nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên.

Thứ nhất: Là cơ sở và căn cứ quan trọng tạo ra tính nhất quán trong ưu tiên phát triển đội ngũ giảng viên. Trên cơ sở kế thừa các văn kiện quan trọng của Đảng ở các giai đoạn trước, đặc biệt là tư tưởng Hồ Chí Minh về chủ trương, hệ thống các giải pháp để chỉ đạo ngành giáo dục nâng cao trình độ chuyên môn cho đội ngũ cán bộ. Nghị quyết 142/NQ-TW ngày 28/6/1966 Về đào tạo bồi dưỡng cán bộ khoa học, kỹ thuật và quản lý kinh tế đã nêu ra 11 giải pháp trong đó có nhấn mạnh: tăng chỉ tiêu đào tạo “rút ngắn thời gian học tập ở một số trường đại học. Sinh viên sau khi học xong các môn khoa học cơ bản, khi học sang các chuyên ngành thì có thể rút thời gian học tập tại trường mà phân phối ngay về cơ sở để vừa công tác, vừa học thêm” [5]; củng cố, phát triển và sắp xếp lại mạng lưới các trường đại học và trung học chuyên nghiệp; tăng cường đào tạo và bồi dưỡng đội ngũ cán bộ giảng dạy và cải tiến chương trình, nội dung giảng dạy. Có thể thấy, Đảng ta đã đưa ra một văn kiện có tính chất chuyên đề về công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ có trình độ đại học và sau đại học một cách đúng đắn, sáng tạo. Do được xây dựng trên cơ sở khoa học, Nghị quyết 142 đã trở thành khung định hướng đưa nền GDĐH phát triển trong điều kiện có chiến tranh và là cơ sở để Đảng lấy đó làm căn cứ xây dựng đội ngũ nhà giáo đạt chuẩn chuyên môn, trình độ cao; vừa đáp ứng yêu cầu hiện tại của đất nước,

EDUCATION

của ngành giáo dục, vừa chuẩn bị cho kế hoạch kiến thiết giáo dục lâu dài của đất nước sau khi thống nhất. Trên cơ sở đó, những nội dung trong chiến lược phát triển giáo dục của Đại hội XIII đã được bổ sung, phát triển với nhiều nội dung mới trong đó có chính sách đột phá phát triển, nâng cao chất lượng giáo dục đại học. “Có cơ chế hỗ trợ xây dựng một số trường đại học lớn và đại học sư phạm trở thành những trung tâm đào tạo có uy tín trong khu vực và thế giới” [4, tr.234]. Từ đây, Đảng chủ trương đề cao vị trí, vai trò và trách nhiệm xã hội, đổi mới mạnh mẽ chính sách đãi ngộ, chăm lo xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục là khâu then chốt, “cần đổi mới mạnh mẽ chính sách đãi ngộ, chăm lo xây dựng đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục là khâu then chốt” [4, tr.138]. và “Chú trọng đào tạo, đào tạo lại đội ngũ giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo” [4, tr.232]. Phấn đấu đến năm 2030, nền giáo dục Việt Nam đạt trình độ tiên tiến trong khu vực.

Thứ hai, Là căn cứ và cơ sở để Đảng và nhà nước đưa ra đường lối, chính sách nhằm tháo gỡ khó khăn, vướng mắc trong phát triển đội ngũ những người làm công tác giảng dạy, nhằm tạo bước đi vững chắc và sự phát triển đột phá cho giáo dục đại học ở Việt Nam trong giai đoạn tiếp theo.

Trong những năm qua, giáo dục - đào tạo đã đạt được những thành tựu quan trọng, góp phần to lớn vào sự nghiệp xây dựng, phát triển đất nước. Tuy nhiên, trên thực tế, những kết quả đó chưa tương xứng với sự quan tâm của Đảng, Nhà nước, chưa thực sự đáp ứng kỳ vọng của xã hội, thậm chí, ở một số mặt, lĩnh vực, giáo dục còn tụt hậu so với trình độ chung của thế giới: “Giáo dục và đào tạo chưa thực sự trở thành quốc sách hàng đầu, thành động lực phát triển. Chất lượng, hiệu quả giáo dục còn thấp so với yêu cầu, nhất là giáo dục đại học, giáo dục nghề nghiệp” [3, tr.113 -114], Để khắc phục những hạn chế, yếu kém; tận dụng được cơ hội, vượt qua khó khăn, thách thức, Đại hội XII của Đảng đề ra mục tiêu: “Phát triển đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và đào tạo. Thực hiện chuẩn hóa đội ngũ nhà giáo theo từng cấp học và trình độ đào tạo” [3, tr.117.]

Và để tạo ta bước đột phá căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đại hội XIII của Đảng đặc biệt coi trọng vị trí, tầm quan trọng của đội ngũ nhà giáo và cán bộ quản lý giáo dục: “Chú trọng đào tạo, đào tạo lại đội ngũ giáo viên đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo” nhằm thực hiện có hiệu quả Nghị quyết số 29-NQ/TW, ngày 4-11-2013, của Ban Chấp hành Trung ương khóa XI, “Về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế

thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế”; triển khai có hiệu quả Quyết định số 89/QĐ-TTg, ngày 18-1-2019, của Thủ tướng Chính phủ, “Phê duyệt Đề án nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên, cán bộ quản lý các cơ sở giáo dục đại học đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo giai đoạn 2019 - 2030”. Theo đó, việc chuẩn hóa đội ngũ giáo viên ở các cấp học, bậc học được đặc biệt nhấn mạnh. Ở bậc đại học, giảng viên cao đẳng, đại học phải có trình độ từ thạc sĩ trở lên và phải được đào tạo, bồi dưỡng nghiệp vụ sư phạm. Cán bộ quản lý giáo dục các cấp phải qua đào tạo về nghiệp vụ quản lý. Việc xây dựng đội ngũ giảng viên ở các cơ sở giáo dục đại học phải bảo đảm về chất lượng, hợp lý về cơ cấu, đáp ứng yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục, đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao và phát triển khoa học - công nghệ cho đất nước, gắn với yêu cầu khởi nghiệp, đổi mới sáng tạo, yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

Thấm nhuần tư tưởng Hồ Chí Minh, Đảng và Nhà nước đã nhận thức rõ vị trí, vai trò và năng lực và phẩm chất của người thầy trong sự nghiệp cách mạng của dân tộc Việt Nam. Tư tưởng ấy đã trở thành nền tảng xây dựng đường lối, chính sách về công tác xây dựng và phát triển đội ngũ nhà giáo của Đảng và Nhà nước ta.

2.2.2. Giá trị thực tiễn.

Trong giai đoạn hiện nay, chất lượng giáo dục gắn chặt với chất lượng những người làm công tác sư phạm. Ở bậc đại học, giảng viên đồng thời là nhà giáo - nhà khoa học - nhà cung ứng dịch vụ cho cộng đồng. Những năm qua, đội ngũ giảng viên đại học ở nước ta về cơ bản đủ về số lượng, đảm bảo về chất lượng, có cơ cấu tương đối hợp lý đáp ứng được yêu cầu giáo dục và đào tạo nguồn nhân lực cho đất nước. Tuy nhiên trước yêu cầu đổi mới căn bản, toàn diện nền giáo dục, đáp ứng yêu cầu hội nhập quốc tế, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực cho đất nước, đồng thời vừa giữ được nét đặc thù trong nước, vừa tiệm cận được các chuẩn chung của thế giới thì Hồ Chí Minh về vị trí vai trò của người thầy có giá trị thực tiễn hết sức sâu sắc. Cụ thể:

- Là cơ sở để xây dựng kế hoạch phát triển đội ngũ giảng viên phù hợp với yêu cầu giáo dục và đào tạo của các trường đại học trong bối cảnh đổi mới giáo dục; là cơ sở để các cơ sở giáo dục đại học có kế hoạch tạo nguồn, tuyển chọn, quy hoạch, đào tạo và bồi dưỡng, sử dụng giảng viên một cách hợp lý; đảm bảo việc phát triển đội ngũ giảng viên ở các trường đại học tương xứng với yêu cầu nhiệm vụ giáo dục và đào tạo, phát triển kinh tế - xã hội của đất nước. Đồng thời là cơ sở để nhà nước hoàn thiện quy hoạch đội ngũ giảng viên theo từng giai đoạn; xây dựng và hoàn thiện chuẩn năng lực giảng viên, hệ thống danh mục

EDUCATION

vị trí việc làm và cơ cấu giảng viên để từ đó có cơ sở tuyển dụng đúng người, đúng việc đảm bảo cơ cấu và tỉ lệ hợp lý.

- Là lời chỉ dẫn cho công tác tổ chức các hoạt động bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên các trường đại học đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục nhằm đào tạo ra đội ngũ giảng viên với kiến thức, kỹ năng, thái độ và chất lượng đáp ứng với yêu cầu thực tế đổi mới và hội nhập quốc tế hiện nay.

- Là cơ sở khoa học cho việc tạo ra một môi trường sư phạm thực thụ cho đội ngũ giảng viên tự học, tự bồi dưỡng đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục hiện nay. Việc tự chủ của các cơ sở giáo dục đại học hiện nay là cơ sở để các trường tiếp tục hoàn thiện cơ chế theo hướng phát huy tiềm năng trong tuyển chọn, phát triển đội ngũ giảng viên; thực hiện đổi mới chính sách tiền lương, tạo động lực cho các bộ, giảng viên tâm huyết với nghề góp phần quan trọng trong tái sản xuất sức lao động, giúp giảng viên yên tâm công tác và gắn bó với nghề.

- Là căn cứ để thực hiện công tác, kiểm tra, đánh giá, sơ kết, tổng kết rút kinh nghiệm về việc phát triển đội ngũ giảng viên ở các trường đại học. Căn cứ này giúp các nhà quản lý các cấp có thể đưa ra được các quyết định nguồn nhân lực đúng đắn như đào tạo, bồi dưỡng, phát triển, mức thù lao, cơ hội thăng tiến, hay các quyết định kỷ luật, thôi việc... phù hợp với tình hình thực tiễn của mỗi trường. Đồng thời giúp các nhà quản lý có thể xây dựng và thực thi lộ trình, chiến lược trong xây dựng xây dựng đội ngũ giảng viên phù hợp trong bối cảnh đổi mới giáo dục đại học hiện nay.

3. Kết luận

Có thể khẳng định, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí vai trò của nhà giáo có ý nghĩa quan trọng, thể hiện vai trò to lớn trong định hướng phát triển giáo dục – đào tạo, nhất là giáo dục đại học ở nước ta hiện nay. Trong bối cảnh cuộc cách mạng công nghiệp 4.0, tri thức đóng vai trò quyết định đối với sự phát triển kinh tế, tạo ra của cải vật chất và nâng cao chất lượng cuộc sống thì giáo dục và đào tạo chính là chìa khóa cho sự thành công của mỗi quốc gia. Theo đó, vai trò của người thầy lại càng quan trọng. Điều này cũng đặt ra cho người thầy những yêu cầu ngày càng cao hơn về mọi mặt. Do đó, tư tưởng Hồ Chí Minh về vị trí, vai trò của người thầy càng có giá trị cả về lý luận và thực tiễn. Điều này cũng khẳng định sức sống trường tồn của tư tưởng Hồ Chí Minh nói chung và tư tưởng Hồ Chí Minh về xây dựng và phát triển đội ngũ nhà giáo nói riêng trong thực tiễn cách mạng Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Việt Phú – Lê Quang Sơn. (2013) *Xu thế phát triển giáo dục*, NXB giáo dục Việt Nam.
2. Đào Thanh Hải - Minh Tiến (sưu tầm, tuyển chọn) (2005), *Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục*, Nxb Lao động, Hà Nội.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XII*, Nxb. CTQG, H, 2016.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam: *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, tập I*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021.
5. Nghị quyết số 142-NQ/TW ngày 28-6-1966 của Bộ Chính trị khóa III Về việc đào tạo và bồi dưỡng cán bộ khoa học, kỹ thuật và cán bộ quản lý kinh tế.....
6. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Tập 1*, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, H, 2011
7. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.5.*
8. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.6.*
9. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.8.*
10. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.10.*
11. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.11.*
12. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.12.*
13. Hồ Chí Minh: *Toàn tập, Sđd, t.15.*